

טיול לקאסר אל יהוד

אתר הטבילה קאסר אל יהוד, בסמוך ליריחו, הוא לפי המסורת המקום שבו חצו בני ישראל את הירדן, והוא אף מזוהה עם מקום הטבלתו של ישו ומושך אליו עולי רגל נוצרים. לאחרונה נעשו במקום עבודות פיתוח נרחבות לרווחת הטיילים והצליינים

לזרם לכיוון ים המלח. כל עוד רגלי הכוהנים היו בתוך המים עברו בני ישראל בתוכם בבטחה, אף שצוין כי הירדן מלא, אחרי עונת הגשמים.

עד היום כליל הסדר, בחלק מהחגים ובכל ראש חודש עברי נוהגים לומר בתפילת הלל את מזמור קי"ד בתהילים, לזכר הנס במעבר בני ישראל בירדן: "בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לוּעז, היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים (ים סוף) ראה וינס, הירדן יסב לאחור" (קי"ד, א-ג). אבל למי שמחפשים הסברים אחרים, הסבר גיאוגרפי להתייבשות פתאומית של הנהר הוא התמוטטות של גדת הנהר אל תוך הנהר וחסימתו, עד למציאת ערוץ דרימה חדש.

מאמינים נוצרים בטקס תג האפיפינה. צילום: דודן ניסים

כתבה: יעל זילברשטיין, מנהלת מרכז חינוך והסברה הר ובקעה

וירד ויטבול בירדן

אזכור נוסף של נהר הירדן בתנ"ך ניתן למצוא בספר מלכים ב', כמקום שבו אליהו הנביא עלה השמימה במרכבת אש והעביר את הנבואה לאלישע. "ויקח אליהו את אדרתו ויגלם ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בחרבה" (ב, ח). ואזכור נוסף, הפעם בהקשר של טבילה: "וירד ויטבול בירדן שבע פעמים כדבר איש האלוהים, וישב בשרו כבשר נער קטן ויטהר" (ה, יד). נעמן המצורע טובל בירדן כדי להעביר את הצרעת מבשרו, בעצת אלישע הנביא.

אולם אתר הטבילה נקרא כך לא בגלל טבילתו של נעמן אלא בגלל טבילתו של אחר. לפי המסורת הנוצרית, האתר מזוהה כמקום שבו הוטבל ישו בידי יוחנן המטביל. לפי הברית החדשה אירוע זה היה הלידה

(ג, טז). משמעות המילה נכרתה היא נשברו, וזה כנראה אחד ממקורות שם האתר קאסר אל יהוד, שמשמעו לשבור את היהודים. פירוש אחר לשם הוא "ארמון היהודים", כנראה על שם המנזר היווני האורתודוכסי המפואר באזור.

"ויעמדו הכוהנים נשאי הארון ברית ה' בחרבה בתוך הירדן הכן, וכל ישראל עברים בחרבה עד אשר תמו כל הגוי לעבור את הירדן" (ג, יז). ברגע שקצות אצבעות רגליהם של הכוהנים נגעו במים, המים המגיעים מצפון נעצרו ועמדו כנד, ואילו המים שכבר זרמו דרומה המשיכו

תר הטבילה הקדוש לנוצרים קאסר אל יהוד ממוקם על שפת נהר הירדן, מעט צפונית לנקודה שבה הוא נשפך לים המלח. האתר הוא מקום מקודש. לפי המסורת היהודית זהו המקום שבו חצו בני ישראל את הירדן לאחר 40 שנות הנדודים במדבר.

בספר יהושע נכתב על הנס הגדול שחו בני ישראל בהגיעם לארץ המובטחת: "ויעמדו המים הירדים מלמעלה קמו נד אחד, הרחק מאד מאדם העיר אשר מצד צרתן, והירדים על ים הערבה ים המלח תמו נכרתו, והעם עברו נגד יריחו"

איך מגיעים?

האתר נמצא צפונית לים המלח. נוסעים על כביש מס' 1 מזרחה עד לכביש עוקף יריחו. בצומת בית הערבה ממשיכים לכיוון צפון (כביש 90) ונוסעים כ-2.5 ק"מ עד שמגיעים לפנייה משולטת מזרחה. הכניסה מגדר המערכת לכיוון האתר **בתיאום מראש בלבד**.

איך מתאמים?

האתר פתוח לכניסת מבקרים בימים ב', ד', ו' ושבת בשעות 09:00-13:00. בקשה לתיאום כניסה יש לשלוח לפקס 02-9947815. ניתן להזמין סיורים מודרכים לקבוצות (בתשלום) בשפות אנגלית ועברית בטלפקס 02-6541255.

במנזר דיר חג'אל שמהווה שריד פעיל למנזרים הרבים שפעלו בצפון מדבר יהודה בתקופה הביזנטית ואחריה. בשמורת הטבע עין פרת (ואדי קלט) נמצא מנזר פעיל נוסף.

למגיעים לסיורים באתר הטבילה בליווי הצבא מומלץ לתאם מראש הגעה גם לגשר עבדאללה, שחיבר בין ירושלים המזרחית לרבת עמון עד 1967, ולהתרשם מהשילוט הירדני לכיוון אתר הטבילה שעדיין עומד במקום. כמה מטרים מגשר עבדאללה נמצא מקום מעניין לסיור שלם בפני עצמו, והוא שרידים של היישוב בית הערבה, מחלוצי המתיישבים באזור ים המלח, שעליו נכתב שירם היפהפה של חיים חפר ועמוס קינן, "בית הערבה".

אפשרות להיכנס אליהם. אחד האירועים שהשפיעו על מבני הכנסיות היה רעידת האדמה בשנת 1956 שגרמה לנזק רב. מצב ביטחוני בעייתי באזור לאחר שנת 1967 ומיקום האתר מעבר לגדר המערכת ובשטח צבאי גרמו לנטישה סופית של הנזירים ואף למיקוש המנזרים על ידי צה"ל. אתר ירדנית שהוקם על ידי קבוצת ננרת נוצר כמעין אתר חלופי ב-1981.

טקסי הטבילה

בשנות השמונים של המאה ה-20 התחדשו טקסי הטבילה באתר בעקבות פניית הפטריארכיה היוונית לשלטונות (המנהל האזרחי באיו"ש). העדה היוונית-אורתודוקסית החלה ראשונה בחידוש הפעילות הטקסית באתר הטבילה ובעקבותיה באו בהדרגה שאר העדות - פרנציסקנים, קופטים, סריאנים, רומנים, רוסים ואתיופים. הטקסים נערכים בשני מועדים עיקריים: חג הפסחא בחודש אפריל וחג ההתגלות, האפיפינה, ב-18-19 בינואר.

לאחרונה נעשות במקום עבודות פיתוח נרחבות על ידי רשות הטבע והגנים, המנהל האזרחי באיו"ש ומשרד התיירות. במקום חודשה קפלת תפילה, נבנו מרפסות תצפית נוחות, מבני שירותים ומרכז שירות למטייל. למגיעים לאזור כדאי להוסיף ביקור

הרוחנית של ישו, ועל כן אתר הטבילה הוא אתר בעל חשיבות רבה ביותר בעולם הנוצרי. מסופר שבזמן הטבילה, רוח הקודש בדמות יונה ובת קול הכריזה "אתה בני יידי, כך חפצתי" (לוקס ג, יא-יב).

מוקד עלייה לרגל

זיהויו של האתר (במאה הרביעית לספירה) עם נקודת ההטבילה וההארה של ישו יצר לאורך השנים התעניינות נוצרית ועלייה לרגל לאתר. כבר בתקופה הביזנטית הוקמו סמוך למקום הטבילה כנסיות ומנזרים.

כאשר תנאי העלייה לרגל נעשו קשים, בעיקר בעת השלטון המוסלמי, הפכו המנזרים למקומות אכסניה והגנה לצליינים. כאשר הצטמצם נוהג הטבילה לכנסייה המזרחית והשלטונות הטורקים העניקו את חסותם למסעות עולי הרגל לירדן ולטקסי הטבילה, לא היה עוד צורך במנזרים האלו, שבהם היו תנאי חיים קשים, והם ננטשו בהדרגה.

בתקופת המנדט הבריטי, עם התחדשות תנאי הביטחון באזור וכניסת המעצמות לארץ, התחדשה התיירות ליריחו ולאחר הטבילה ומנזרים חדשים נבנו במקום. עד 1967, בשלטון הירדני, היה המקום שוקק חיים וצליינים ותיירים רבים פקדו אותו. מדרום למקום הטבילה פזורים כמה כנסיות, קפלות ומנזרים השייכים לעדות השונות. כיום המנזרים נטושים ומוזנחים ואין